

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Difficultas quoad utramque partem resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

*sed in statu naturæ corruptæ indiget homo etiam ad A
hoc auxilio gratiæ naturæ sanantis.*

Respondet Cajetanus, D. Thomas velle so-
lum, hominem existentem in peccato non posse
diligere Deum super omnia, dilectione illâ effi-
cacissimâ, quæ omne peccatum tam veniale
quàm mortale excludit.

Sed contra: Eam denegat S. Doctor homini
lapso dilectionem Dei, quam concedit ipsi possi-
bilem per gratiam sanantem: At dilectio per
gratiam sanantem homini possibilis, non exclu-
dit omne peccatum tam veniale quàm mortale,
saltem de lege ordinaria, sed solum peccata
mortalia, pro illo tempore quo elicitur: Ergo
negat D. Thomas dilectionem huiusmodi esse
possibilem homini lapsi.

Respondent alii cum Molina, D. Thomam
de ea solum dilectione Dei locutum, quæ non
est unus actus simplex, sed collectio adimple-
tionis omnium mandatorum.

Sed hæc etiam interpretatio non videtur le-
gitima: Tum quia D. Thomas agit de dilectione
hoc modo sumpta art. 4. sequenti, ubi inquit,
Vtrum homo sine gratia, per suam naturalia, legis præ-
cepta implere possit: Tum etiam, quia ex contex-
tu ipso constat, S. Doctorem sumere dilectionem
pro uno simplici actu, ad quem dicitur referendam
esse dilectionem sui, & omnium aliarum rerum.
Ratio etiam quam ibidem insinuat, convincit de
amore, ut est unus actus simplex: Voluntas enim
hominis lapsi, & in peccato originali vel perso-
nali existentis, est veluti recurva, & ad bonum
privatum & proprium, quod est finis ultimus
peccatoris inclinata: Ergo nisi sanetur per gra-
tiam, non potest sui & omnium aliorum dilec-
tionem in Deum referre, ipsumque plus quàm
bonum proprium & privatum diligere, cum
hoc sit suprà talem inclinationem curvam &
deviam.

Deinde, Dilectio Dei super omnia, perfecta,
& efficax, licet sit simplex voluntatis actus, est
tamen omnium præstantissimus: At licet natura
infirmas possit aliquid opus efficere, non tamen
præstantissimam operationem, quam natura sa-
na & integra poterat exercere; Ergo &c.

Item in efficaci dilectione Dei, conditoris na-
turæ, virtualiter continetur totius legis naturæ
adimpletio; ut colligitur ex illo Joan. 14. *Si quis*
diligat me, sermonem meum servabit; ex D. Basilio
Abro de instit. monach. cap. 2. dicente: *Manda-*
tum istud (scilicet dilectionis Dei) unum quidem
videtur, sed omnium mandatorum in se virtutem
complectitur: At homo lapsus, absque speciali
gratia, totam legem naturæ adimplere non
potest; alias enim natura humana nullo modo
per peccatum originale fuisset vulnerata in sua
integritate, sed homo lapsus naturam æquè per-
fectam & integram haberet circa bonum mo-
rale ordinis naturalis, ac eam habuit in iustitia
originali: Ergo homo lapsus non potest, sine
gratia, Deum ut autorem naturæ efficaci amo-
re diligere.

Respondent ad hoc Adversarii: quod licet ho-
mo lapsus non possit per longum tempus totam
legem naturæ adimplere, id tamen potest pro
brevis aliquo tempore; quia per breve aliquod
tempus fieri potest, ut nulla occurrat gravis
tentatio, nec ullum præceptum difficile, unde
potest actum dilectionis efficacis pro brevi
tempore elicere, sine speciali gratia, etsi id non
possit perseveranter & ad longum tempus.

Verum hæc responsio facile potest confutari: 198
Quamvis enim possit contingere, quod brevi
tempore, quo durat dilectio Dei ut authoris na-
turæ, nihil occurrat faciendum, vel vitandum,
ut tamen dici possit dilectio super omnia, & effi-
cax quoad effectum, necessarium omnino est,
quod virtute illius voluntas de facto adimpleret
mandatum Dei, etiam difficile, si occurreret ad-
implendum, & tentationi quantumcumque gra-
vi adversus observantiam illam resisteret, si in-
staret; alioquin enim vel non erit dilectio super
omnia, vel certe carebit efficaciam quoad Affe-
ctum unde in actu efficaci dilectionis Dei, etiam
ut pro brevi tempore elicitur, totius legis naturæ
observantia, etiam per longum tempus, virtua-
liter continetur; cum talis actus, ut diximus, sit
de se sufficiens ad totius legis observantiam per
totam vitam imperandam, etiam in præsentia
tentationum graviter urgentium. Quare licet
tentationes, & impedimenta ad actum dilectio-
nis non semper occurrant subjective, quando fit
ille actus amoris Dei, bene tamen objective,
quia in dilectione Dei super omnia involvun-
tur virtualiter omnes tentationes, & impedi-
menta contra quæ firmatur affectus: Ergo si ho-
mo lapsus non possit sine gratia omnia præcepta
legis naturæ per longum tempus implere, &
omnes tentationes, & impedimenta ad actum
dilectionis vincere, neque poterit actum effica-
cem dilectionis Dei ut authoris naturæ, etiam
pro brevi tempore, elicere.

Confirmatur: Licet homo in statu naturæ cor-
ruptæ possit vitare omnia venialia, pro brevi 199
aliquo tempore, tamen impossibile est simpli-
citer, quod eliciat Dei dilectionem super omnia,
quæ sit efficax in affectu ad excludenda omnia
omnino venialia, sive talis dilectio sit diuturna,
sive non; & hoc quia vitare omnia venialia col-
lective, est proprium statûs beatifici: Ergo simi-
liter, quia implere omnia mandata naturalia
collective, & omnes superare tentationes, est
proprium hominis sani, & statûs integritatis,
simpliciter impossibile est quod homo lapsus &
infirmus eliciat dilectionem Dei super omnia,
quæ sit efficax in affectu ad implenda omnia
præcepta legis naturæ, & omnes tentationes
vincendas; sive talis dilectio sit diuturna, sive
non, sive per longum tempus, sive uno tantum
instanti duret.

Confirmatur amplius: De objecto moraliter 200
impossibili, est impossibilis etiam moraliter af-
fectus, seu propositum efficax, etsi parvo tempo-
re durans: At in dilectione efficaci Dei condito-
ris naturæ, implicite clauditur efficax propo-
situm observandi totam legem naturæ, perseve-
ranter, & ad longum tempus, quod est morali-
ter impossibile viribus hominis lapsi, ut ostende-
mus articulo sequenti: Ergo &c. Minor est cer-
ta: nam de hac dilectione naturali loquendū est
proportionaliter, sicut de dilectione supernatu-
rali charitatis: hæc autem implicite claudit effi-
cax propositum observandi omnia mandata,
etiam supernaturalia, pro tota vita; quia de ra-
tione ejus est in affectu nunquam deficere ab
amicitia; unde actus charitatis, vel contritionis,
ad justificationem disponens, debet esse affectus,
vel propositum efficax deinceps nunquam pec-
candi: Ergo &c. Major autem suadetur: De ob-
jecto per se impossibili est impossibile efficax
propositum; unde repugnat viribus naturæ effi-
cax appetitus visionis beatificæ, ut in Tractatu de
visione

visione beatifica ostensum fuit: item D. Thomas 1. p. quest. 63. art. 3. probat Angelum non posse esse actum efficacem absoluto appetere æqualitatem cum Deo, quia talis æqualitas est impossibile: Ergo pariter de objecto viribus naturæ moraliter impossibile in executione, impossibile erit moraliter eisdem viribus propositum efficax. Præsertim cum voluntas & intentio dicatur efficax formaliter, in quantum est illativa electionis, & sufficiens ad executionem: efficacia enim causa explicatur penes effectum quem de se potest inducere.

Dices: Licet sacerdos non possit consecrare hostiam, vel absolvere à peccatis, nisi virtute supernaturali, quæ ut Christi instrumentum ad patrando illos effectus supernaturales elevatur, potest tamen propriis viribus intendere huiusmodi consecrationem, vel absolutionem. Item licet actualis observantia totius legis usque ad mortem speciale quoddam auxilium exigat, quod donum perseverantiæ appellatur: potest tamen homo, cum auxiliis ordinariis gratiæ, habere propositum efficax observandi totam legem supernaturalem, usque ad mortem: Ergo ratio illa non est efficax.

Sed contra: Hæc exempla non sunt ad rem, nec favent adversæ sententiæ: Non primum quidem, quia in hostiæ consecratione, & absolutione sacramentali, est aliquid naturale, scilicet verborum prolatio, quæ non superat naturæ facultatem, & ad istam terminatur propositum efficax, est etiam aliquid supernaturale, nempe elevatio verborum ad hostiam consecrandam, & gratiam conferendam, quæ sicut excedit vim executivam naturæ, ita etiam superat vim efficaciter intentionem, & efficaciam hominis proposito non subiacet. Nec favet etiam secundum: Nam licet ad actum perseverandi, magnum perseverantiæ donum, à communibus auxiliis gratiæ distinctum, sit necessarium; ad posse tamen perseverare auxilia generalia ordinis gratiæ sufficiunt: intentio autem efficax non petit vires, quibus de facto illius obiectum executioni mandetur, bene tamen exposcit vires, quibus executio obiecti fit possibilis.

Dico secundo: ad dilectionem efficacem Dei ut authoris naturæ, per se loquendo, & quantum est ex parte obiecti, solum requiritur auxilium speciale ordinis naturalis: supposita tamen elevatione ad statum supernaturalem, ad eam requiritur non solum auxilium supernaturale, sed etiam gratia sanctificans.

Prima pars patet: Dilectio enim Dei, ut authoris naturæ, est actus entitativè naturalis, cum obiectum naturale respiciat: Ergo per se, & ex præcisa ratione obiecti, nec gratiam sanctificantem, nec auxilium supernaturale exposcit. Consequentia legitima est: Nam eo ipso quod actus per se ad sui efficientiam exigit pro principio elicente formam supernaturalem, excedit facultatem naturæ, subindeque supernaturalis est.

Secunda verò suadetur: Dilectio Dei naturalis opponitur aversioni à Deo ut fine naturali: Sed in hoc statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem & statum supernaturalem, homo non potest averti à Deo ut fine naturali, nisi consequenter ab ipso ut fine supernaturali avertatur, ut communiter docet nostri Thomista in Tractatu de peccatis: Ergo ut homo lapsus, & in peccato mortali existens, Deum ut authorem naturæ diligere possit, indiget per accidens non solum auxilio su-

Tom. IV.

pernaturali, sed etiam gratiæ habituali, per quæ auferatur peccatum, & obex aversionis à Deo ut ultimo fine tam naturæ, quam supernaturali removeatur. Unde D. Thomas hic art. 3. docet ad dilectionem Dei ut authoris naturæ, indigere hominem lapsum gratiæ sanante: nomine autem gratiæ sanantis, gratiam habitualement intelligit, ut patebit ex dicendis articulo sequenti.

Quæres, an homo iustus, & gratiæ sanctificante præditus, auxilio supernaturali indigeat ad talem dilectionem elicendam?

Respondet affirmativè (quidquid in contrarium dicat Marcus à Serra hic dub. unico) nam et si caret impedimento peccati, & aversionis à Deo ut ultimo fine, tamen supposita elevatione naturæ humanæ ad ordinem gratiæ, & cognitionem Dei ut authoris supernaturalis, non potest ipsum amare ut authorem naturæ, nisi simul ipsum ut finem & Authorem supernaturalem diligat: sicut supposita tali elevatione & cognitione, non potest dari aversio à Deo ut conditore naturæ, absque aversione à Deo ut authore supernaturali; neque pondus authoris naturæ, quod non terminetur aliquo modo ad ipsum, ut authorem gratiæ. Ergo cum in homine iusto dilectio Dei supernaturalis auxilium supernaturale per se exigit, dilectio naturalis eam per accidens, & concomitanter exposcet.

Confirmatur primò, & magis illustratur hæc ratio: Ideò in hoc statu homo existens in peccato mortali, nequit diligere super omnia Deum ut authorem naturæ, dilectione efficaci, sine auxilio supernaturali, quia talis dilectio, & conversio efficax in Deum est opposita aversioni à Deo ut fine naturali, & ex consequenti aversioni à Deo ut fine supernaturali: At etiam dilectio naturalis hominis existentis in gratia, pro hoc statu, est opposita tali aversioni, & quantum est de se destructiva illius, licet per accidens, de facto, & in exercitio, eam non destruat, quia subiectum, pro instanti dilectionis, non est conversum ad creaturam, & aversum à Deo: Ergo talis dilectio petit auxilium supernaturale, etiam in homine iustificato.

Confirmatur secundo: Eiusdem speciei est amor efficax Dei ut authoris naturæ, in homine existente in gratia, & in homine existente in peccato: Ergo idè auxilium quoad speciem requiritur ad utrumque; unde si in homine existente in peccato requiratur auxilium supernaturale, etiam requiretur in homine existente in gratia. Utraque consequentia est legitima: Antecedens probatur. Utraque dilectio habet idem obiectum, nempe Deum ut authorem naturæ super omnia dilectum; utraque insuper est conversio efficax, & formalis accessus ad eundem terminum formalem ad quem; utraque est etiam destructiva aversionis oppositæ, quæ se tenet ex parte termini à quo, licet una de facto eam destruat, non verò alia; quia non inuenit subiectum à Deo aversum, quod merè materialiter & subiectivè se habet, atque adeò extra specificationem existit: Ergo utraque dilectio est ejusdem speciei, & auxilium ejusdem ordinis exposcit.

Confirmatur tertio: Nequit homo, etiam in gratia constitutus, sine auxilio gratiæ exequi ea quæ requiruntur ad permanendum in amore Dei, & tollere quæ impediunt amicitiam erga Deum, etiam secundum quod est author & finis naturæ: Ergo nequit homo, etiam in gratia constitutus, elicere intentionem efficacem diligendi Deum ut autho-

H

autho-

authorem naturæ super omnia, sine auxilio gratiæ. Consequentia patet ex dictis conclusionibus præcedentibus: Antecedens (erò sic ostenditur. Non potest homo in hoc statu elevationis ad ordinem supernaturalem, permanere in dilectione & amicitia naturali Dei, si non observet omnia præcepta, non solum naturalia, sed etiam supernaturalia: Sed ad hoc petit supernaturalia auxilia: Ergo &c. Minor patet: Major probatur. Violatio præcepti supernaturalis est etiam contra rationem naturalem connexivè & indirectè: Ergo peccatum contra præceptum supernaturale, indirectè saltem & implicite, contrariatur amoris seu amicitia naturali hominis ad Deum, eamque destruit. Consequentia legitima est, Amicitia enim naturalis hominis ad Deum ut authorem naturæ, ratione naturali ducitur & regitur: Ergo si præceptum supernaturale sit indirectè & connexivè contra rationem naturalem, erit etiam indirectè contra amorem seu amicitiam naturalem hominis ad Deum. Antecedens verò suadetur: Ratio naturalis dicit obediendum esse cuiusque superioris legitime præcipienti, supposita cognitione mandati, & viribus sufficientibus ad illud exequendum: Ergo supposita revelatione mandati Dei legitime præcipientis, quatenus est supremus legislator supernaturalis, & suppositis viribus ad exequendum, etiam ratio naturalis dicit, indirectè saltem & ex consequenti, esse obediendum huic superiori sic præcipienti: Ergo violatio præcepti supernaturalis est, indirectè saltem, implicite, & ex consequenti, contra illud dictamen universale naturale, dictans esse obediendum cuiusque superiori legitime præcipienti.

Dices cum aliquibus recentioribus Thomistis: In homine & Angelo beato reperiri dilectionem Dei naturalem, ut docet D. Thomas primâ parte quæst. 62. articulo 7. Ergo a fortiori homo iustus in statu gratiæ, eandem dilectionem habere poterit, si enim illa nihil includit repugnans statui gloriæ, nihil etiam includit quod repugnet statui gratiæ.

Respondet concedendo totum, non enim negamus in homine iusto reperiri posse dilectionem Dei naturalem, sicut in homine, & Angelo beato, sed dicimus ad illam eliciendam requiri per accidens auxilium supernaturale, ratione conjunctionis quam habet in statu elevationis, cum dilectione Dei supernaturali, & quia homo sine auxilio gratiæ nequit exequi ea quæ requiruntur ad permanendum in amore Dei, neque tollere quæ impediunt amicitiam erga Deum, etiam secundum quod est author & finis naturæ, ut antea exposuimus.

Instabis: Licet quotiescumque homo operatur ex charitate infusa, eliciat actum supernaturalem, non tamen cogitur semper operari ex illa charitate, est enim habitus quo utitur quando vult: Ergo potest ex sola inclinatione naturali, Deum ut principium & finem naturæ diligere.

Respondet hominem quidem posse ex sola inclinatione naturali Deum ut principium & finem naturæ diligere, dilectione imperfectâ & inefficaci, quæ est simplex quædam complacentia de divina bonitate & pulchritudine, ut in creaturis & operibus Dei naturalibus relucens, quæ nec infert media necessaria ad placendum Deo, nec curat remove impedimenta peccatorum; non tamen dilectione perfectâ & efficaci, quæ ex vi sua potens est media ad placen-

dum Deo necessaria inducere, & omnia quæ ejus amicitia repugnant excludere; hanc enim dilectionem non potest homo etiam in gratia constitutus, sine auxilio supernaturali elicere, cum sine auxilio gratiæ non possit exequi ea quæ requiruntur ad permanendum in amore Dei, & tollere quæ impediunt amicitiam erga Deum, etiam secundum quod est author & finis naturæ, ut in tertia confirmatione ostensum est.

Dico tertio: Homo in pura natura constitutus, non posset cum solo concursu generali, Deum ut naturæ authorem efficaci amore super omnia diligere, etiam pro brevissimo tempore: non indigeret tamen, ad talem amorem eliciendum, auxilio supernaturali, sed solum auxilio speciali naturalis ordinis.

Prima pars hujus conclusionis sequitur ex principiis assertionis primâ statutis: Ibi enim in primis ostendimus, juxta D. Thomam, hominem lapsum non posse ex viribus naturæ, & cum solo concursu generali Dei, actum efficacis dilectionis Dei ut authoris naturæ, etiam pro brevissimo tempore, elicere, quia voluntas hominis lapsi est veluti recurva, & ad bonum privatum & proprium inclinata: At in statu naturæ puræ voluntas hominis eodem modo sequeretur bonum privatum: Ergo eodem modo esset impotens ad diligendum Deum ut authorem naturæ, efficaci dilectione. Major patet ex suprà dictis: Minor verò suadetur. Quod homo lapsus sequatur bonum privatum, provenit ex eo quod appetitus inferior inclinat in bonum sensibile absque fræno rationis: At in puris naturalibus homo haberet eandem inclinationem effrænam ad bonum sensibile contrarium rationi; cum in statu naturæ puræ pars inferior non esset perfecte subiecta & subordinata superiori; sed talis subordinatio & subiectio homini solum in statu integritatis conveniret: Ergo in statu naturæ puræ voluntas hominis eodem modo sequeretur bonum privatum, ac in statu corruptionis.

Deinde ibidem monstravimus, in efficaci dilectione Dei, ut authoris naturæ, etiam ut pro brevi tempore elicitâ, totius legis naturæ adimplerionem, etiam per longum tempus, virtualiter contineri. At homo in statu naturæ puræ non posset, cum solo concursu generali, totam legem naturæ adimplere, saltem per longum tempus, ut articulo sequenti patebit: Ergo nec efficacem dilectionem Dei ut authoris naturæ elicere, etiam pro brevissimo tempore. Adde quod talis dilectio, cum sit actus omnium perfectissimus & præstantissimus, solius naturæ integræ & robustæ videtur proprius. Denique cum non majores fuissent vires naturæ humanæ ad operandum bonum morale, in statu naturæ puræ, quam sint in statu naturæ lapsæ, ut in Tractatu de statibus naturæ humanæ ostensum est, sequitur quod si homo in statu naturæ lapsus non potest, cum solo concursu generali, Deum ut naturæ authorem, efficaci dilectione amare, id etiam non potuisset in statu naturæ puræ.

Secunda pars assertionis patet etiam ex suprà dictis: Homo enim in statu naturæ lapsus, ad dilectionem efficacem Dei ut authoris naturæ, per accidens indiget auxilio supernaturali, ob elevationem naturæ humanæ ad ordinem & finem supernaturalem: Ergo cum in statu naturæ puræ non esset talis elevatio, neque etiam erat ad illum actum eliciendum indigentia talis auxilii.

Tertia

211 Tertiū verò sequitur ex precedentibus; Nam A
homo in natura pura teneretur, & posset dilige-
re Deum super omnia: Sed ad hoc non haberet
auxilium supernaturale, neque sufficeret gene-
ralis concursus, ut jam ostendimus: Ergo requi-
reret auxilium speciale ordinis naturæ.

Confirmatur: Observantia & executio om-
nium mandatorum peteret speciale auxilium in
illo statu naturæ puræ: Ergo & intentio effici-
illam virtualiter & continens & causans.

Confirmatur ampliùs: Actus ille efficax di-
lectionis Dei ut authoris naturæ, esset perfectissi-
mus, & summus intra ordinem naturæ: Ergo
ad sui elicentiam auxilium speciale ejusdem
ordinis exposceret. Consequentia illa sufficien-
ter patet ex suprà dictis.

§ III.

Præcipua objectiones solvuntur.

112 Obijcies primò contra primam conclusio-
nem: D. Thomas 1. p. quæst. 60. art. 5. ad 5. in
Angelo peccante admittit dilectionem natura-
lem Dei super omnia: & in 2. dist. 33. qu. 2. art.
2 ad 5. illam etiam admittit in animabus pueror-
um in Lybmo existentium; & tamen illi per
culpam originalem à Deo, etiam ut authore natu-
ræ, averfi sunt; sicut & Adamus peccando à
Deo authore naturæ mansit averfus: Ergo effi-
cax delectio Dei ut authoris naturæ, cum pecca-
to potest componi, subindeque propriis naturæ
viribus elici.

113 Respondeo duplicem dari posse amorem Dei
super omnia, & utrumque esse naturalem, licet
diversimodè: unum à voluntate ut natura est
precedentem, quo Deus necessariò quoad speci-
ficationem ut bonum universale totius creaturæ
diligitur, quia prout sic odio haberi non potest:
alterum qui est à voluntate ut potentia libera
& electiva, quo Deus amore electivo & libero
ut amicus & universalis legislator amatur; qui
amor non idèò naturalis dicitur, quia necessa-
rius, sed quia terminatur naturalem appetitum,
& quia circa objectum naturalem, Deum scilicet
ut conditorem naturæ, versatur. Quando ergo S.
Thomas, locis citatis, in Angelo peccante, &
animabus puerorum in Lybmo existentium, ad-
mittit naturalem Dei dilectionem super omnia,
loquitur de prima dilectione, quam fatemur
cum peccato posse componi, & solis naturæ vi-
ribus elici: non verò de secunda, de qua solum in
presenti disputamus. Adde quod hic agimus de
amore benevolentia: amor vero Dei, qui in Dæ-
monibus à D. Thoma ponitur, non est amor be-
nevolentia, sed concupiscentia: cum enim Dæ-
mones necessitentur ad diligendum seipsos, &
nequeant proprium esse diligere nisi diligant es-
se Dei, per quod proprium sustentantur: & con-
servantur, necessitantur ad diligendum Deum a-
more concupiscentia; in quantum est bonum
commune totius universi, & in quantum pro-
prium ipsorum esse ab esse Dei dependet, ut de-
clarat S. Doctor 1. p. quæst. 63. art. 1. ad 3. his ver-
bis: Naturale est Angelo quod convertatur motu dile-
ctionis in Deum, secundum quod est principium natu-
ræ esse &c.

214 Obijcies secundò: Homo lapsus potest solis
naturæ viribus patrem, filios, amicos, & falsos
deos, plusquam seipsum, atque adeò super om-
nia diligere; cum variis exemplis constet multos
pro illis morti se objecisse, & majorem charita-
tem nemo habeat (ut loquitur Scriptura) quam
ut animam suam ponat quis pro amicis suis: Ex-

Tom. IV.

go multò magis poterit ex solis viribus natura
Deum, quem naturali lumine cognoscit esse ma-
gis diligere, ad seipsum omnia diligere, & pro ejus
gloria velle mori, & de facto morti se tradere.

215 Respondeo primò negando Antecedens. E
ad ejus probationem dico eos qui pro falsis diis,
vel suis hæresibus, aut patria, vel filiis, aut ami-
cis morti sese obtulerunt, famam, aut gloriam,
vel quid simile in voluntaria illa vitæ jactura
quæsiisse, sicque non plus dilexisse prædicta,
quàm seipsos. Unde Augustinus lib. de patientia
cap. 17. ait quæque iniquorum tantò esse ad que-
cumque mala perferenda duriores, quantò in eo ma-
jor est cupiditas mundi: & nemque iustorum tantò
esse ad quæcumque mala perferenda fortiores, quan-
tò in eo est major charitas Dei. Et rursus: Quantò ma-
jor est in sanctis charitas Dei, tantò magis pro eo quod
diligitur, omnia tolerantur; & quantò major est in
peccatoribus cupiditas mundi, tantò magis pro eo quod
concupiscitur, omnia tolerantur: ac per hoc inde est pa-
tientia vera iustorum, unde est in eis charitas Dei, & inde
est patientia falsa iniquorum, unde est in eis cupiditas
mundi.

216 Respondeo secundò, dato Antecedente, negan-
do Consequentiam: quævis enim homo posset
diligere plusquam se aliquod bonum creatum,
non sequitur, quod etiam possit diligere Deum:
non solum quia Deus est magis separatus à bonis
sensibilibus, quæ efficacius nos movent; sed et-
iam quoniam dilectio boni creati non postulat
quod relinquantur omnia peccata mortalia, quæ
etiam connumerantur inter bona quæ pertinent
ad ipsum hominem; quæ motivum propter quod
committuntur, est aliquod bonum appetitum; di-
lectio verò Dei super omnia, & efficax, nullum
peccatum mortale, sive actuale, sive habituale,
sive originale compatitur.

217 Ad illud quod additur, nimirum intellectum
posse naturaliter cognoscere Deum esse super
omnia diligendum, subindeque voluntatè, quæ
est appetitus rationalis ductum seu dictamen ra-
tionis sequens, posse solis naturæ viribus ipsum
supra quodlibet aliud diligere, dicendum est,
quod licet intellectus possit speculando ad talè
notitiam devenire ex principiis naturalibus, nò
potest tamen habere judicium practicum &
prudentialè, in statu corruptionis, quo judicet
Deum esse hic & nunc super omnia diligendum,
nisi speciali auxilio Dei adjuvetur: quia, ut art.
1. ostendimus, homo per peccatum originale
magis est vulneratus in intellectu practico,
quàm in speculativo, & magis impotens ad pro-
secutionem boni, quàm ad cognitionem veri, juxta
illud Poëtæ: *video meliora, proboq; deteriora sequor.*

217 Ad aliud quod subditur, negandum est posse
aliquem, in peccato mortali remanentem, velle
in re ipsa mori pro Deo, quia implicat quod ali-
quis maneat in peccato, & tamen præferat Deum
omnibus aliis rebus; quod tamen facit qui verè
vult pro ipso mori, cum vita sit omnium bono-
rum corporalium maximum. Unde licet ille
verbo tenus diceret se velle mori pro Deo, in
rei tamen veritate tolerantiam mortis ad se-
ipsum, vel ad bonum proprium ordinaret, inci-
piendo illud specialiter querere vel in gloria &
commendatione apud homines, vel in evitatio-
ne miserationum hujus vel alterius vitæ. Nec ob-
stat quod D. Thomas quodlib. 4. quæst. 10. art. 1.
 doceat, etiam illum qui caret charitate posse pa-
ti martyrium; loquitur enim de martyrio im-
proprie & materialiter sumpto, prout dicit so-